

V EMAVSU.

IVAN PREGELJ.

(Za Njegovo stopetindvajsetletnico.)

Zato, ker sem od svojega tridesetega leta do dvainštiridesetega v Njegovem Kranju bil. Dvanajst let — prav toliko kolikor je On trpel. Zato ne bom pozabil. Ne bom kletel in ne bom nazaj hrepenel. A še mimo spanja bom sanjal imel, da mi bo, kakor ni bilo, in vendar ne bo, kakor da ni bilo zares.

(Iz »Pisem sebi«.)

Sobotni dan je, dne 10. februarja 1849., deset minut pred desetimi pred poldnem v Kranju pri Petru Mayerju. Gostilniški prostor s prednjo pivnico in sobo za gosposke ljudi je seveda le medla slika življenja v mestu, kjer je ljudi od daleč in blizu. Prišli so kmetiški v ovčjih kožuhih in volnenih jopicah. Potem so gosposki s trdimi klobuki in košate mestjanke v šumečih žalnih židanih krilih. Vse samo živo zdravje razmraženih obrazov. Megla se zdravo oprijemlje krzna in dlake. V jutranji vzduh se zdaj zdaj razlije kapljica dišave, prav tako rahlo kot zatohli vonj žalnih oblek, ki so visele dolgo neprežračene. Toliko, da pregluši vonj življenja cerkveniškimi vonji iz mrtvaških sveč in kadila. Trg in srednjo ulico so zagrnili »narodski« stražniki v paradi s kokardami. (Domačim jih je sešila rodoljubna Škarjeva gospa.) Stražniki se bratijo z udi »slovenskega društva« od Ljubljane, Loke, Kamnika, Tržiča in Radovljice. Tudi prapore so prinesli. Še tržiška Liedertafel je priromala s svojim! Šumi z ulice in trga zalijajo te gobno gostilniške prostore, čim se vrata odpro. V hladnem prostoru, ki so ga komajda gostje ugreli, da ne vihra več sapa, šumi kakor za tržnih dni. Iz besed in še besed se obličijo kliči nekake odpuštljive nepočakanosti. Celo gostilniški strežaji odgovarjajo nekam slovesneje: »Metka, plačam!« »Bitte, zahlen!« »Že grem.« »Gleich, Herr Kreuzberger.« »Tukaj, frajla.« »Komm schon.« »Danke, Herr Holzer.« »Blaga deklica, ali bo kaj?« »Sem že tu, gospod lekar.« »Obara?« »Tellerfleisch.« »Polič kuhanega.« »Trideset krajcarjev.« »Klanjam se, Herr Kommissär.« »Auf ein Wort, Fräulein Metka.« »Tak dajte no mir, gospod Korl.« »Kaj pa plačate, oča Kapret?« »Klobasa

z zeljčkom. Trideset krajcarjev. Trije roglji kruha. Štiriintrideset.« »Kdo je naročil polič belega?« »Kovač Gogala.« »Tu je polič belega.« »Aber Herr Karl, tak dajte no mir.« Nemo se pomika medtem kazalec na uri v deset. Iz farne cerkve se oglasi zvon. Nekdo se je prezgodaj obesil za vrvi, še preden so se domači in tuji pogrebeci ogreli in okrepčali za opravilo, kamor jih je pozval slovenski mrtvaški list iz Virantove hiše v Ljubljani. Gostje vstajajo, se oblačijo in odhajajo. Iz gosposke sobe prvi, po dva, po trije, slovesno. Ta slovesnost! Iz minulega viharnega leta jim je. Hrbtov tudi v letu svobode niso povsem zravnali...

Potočnik (Blaž). Prosim, gospod padar Tomaž.

Pirc (Tomaž, ranar). Prosim, Herr Homeopath Blaž. A krevljice res ni mogel.

Potočnik. Saj mu še moji mlekarški vozički niso bili po godi. Vsak far drži z babo, je dejal.

Pirc. Da, da. Znal je biti strupen. (Gresta.)

Šavnik (Boštjan, lekar). Bolan, gospod skriptor, bolan. A pil je iz obupa.

Kastelic (Miha). Pravili so mi, da se je hotel pri Jeleni obesiti.

Šavnik (prizanesljivo). Če že veste — Pri »stari pošti«, gospod skriptor. Bil je seveda pijan. (Gresta.)

Lokar (Konrad, v gardski uniformi). Spovedal ga je dekan Dagarin. Otroke je tudi priznal.

Bleiweis (Janez, doktor). Koliko pa je pankrtov?

Pleiweis (Konrad). Dvoje.

Bleiweis (zaupno). Ali je tistih mojih in Zoisovih sto goldinarjev prejel?

Pleiweis. Seveda jih je. (Gredo.)

Pajk (Janez, c. k. komisar, nekomu za seboj). Louis Eller? Kaj se je že vrnil iz Trsta? Še ne. Ampak, ne pretirujejo. Njegov adaggio celeste je res nebeški. (Urbančiču.) Prosim? Ali niste nečesa pripomnili, gospod graščak?

Urbančič (Alojz s Turna). Sem rekel, da so naši poslanci same mevže in da jih Löhner suče, kakor se mu zljubi.

Škarja (c. k. poštar). Dovolite! Doljak se imenitno drži.

Urbančič. Doljaka ne dolžim. Mar ne vem, kako ga napada Radikalec.

Škarja. Tako ne kot der Freimüthige. Jaz pravim der Frechmäulige.

Pajk. Nicht schlecht. Ampak pustimo politiko. Kako sodimo mi, smo pokazali pri zadnjem tedeumu za silvestrovo.

Škarja. Sem povsem Vašega mnenja, gospod komisar. Ampak, da sta Gold in Laschan še vedno v Frankfurtu, to je vendar sramota.

Urbančič. Za nas ne. Saj ju nismo tja ne poslali ne volili.

Pajk. Tako je. (Gredo.)

Mayer (Mavricij, v uniformi gardnega stotnika). Vtis bomo napravili sijajen. Akademiki se drže čvrsto. Stražili so kakor uliti.

Potočnik (Tone, v uniformi gardnega poveljnika). To je! Mi Kamničani bi se ne zmislili kaj takega.

Koschier (stotnik 3. ljubljanske kompanije). Leider je slavje pogrebno.

Mayer. Kajne? Zadnjič, v nedeljo pred Šmarnom je bilo bolj veselo. Bratje Ljubljančani, ne bomo pozabili. Obisk vrnemo.

Koschier. A kaj. Pridemo prej mi še enkrat. Na vaši »otoški loki« se imenitno zabava. Le na tamburja bomo morali bolj paziti. Zadnjič mu je Sava boben odnesla. (Gredo.)

Zebau (pl., Karl Ludwig). Nja! Da wird heute Herr Kronberg wieder was zu berichten haben. (Postrani.) Servus, Mäd! (Spremljevalu.) Was meinen Sie, Herr Potoč-Pogačnik?

Pogačnik (Janez, tržiški pevodja). Herr Kronberg? Zadnjič o našem obisku Kranjcem je poročal kaj umestno. Kranjci so nas sprejeli zares hladno.

Zebau. Nja. Machen Sie sich nichts daraus. Apropos! Was ist sonst Euer Geschmack. Fräulein Posinger oder Fräulein Schiller?

Pogačnik (v zadregi, kaj bi dejal). Je nachdem... Herr Karl Ludwig.

Zebau. Posinger natürlich. Als Henriette in Kaisers 200.000 war sie anbetungswürdig. (Metki.) Ich komme zurück, Mäd! Nja. (Žvižga popevko Preyerjeve popevke »Ob sie wohl kommen wird«.) (Gresta.)

Ahčin (Tone, ki je bil rajnemu za pričo pri poroki). I, kaj bo neki zapustil.

Polak (Jakob, usnjar). Also rein nichts.

Prevc (Gašpar, sitar). Prosim, škornje.

Polak. Torej le. Moje usnje ga je preživelo. (Gredo.)

Götzel (Gašpar, obrazar). Slavijo in slavijo. Če bi le vedel, čemu.

Klančnik (Janez, pilar). Saj tudi ne veš, čemu smo v gardi zapisani.

Götzel. O bitte, das ist was anderes.

Klančnik. Zakaj pa ne marširaš z drugimi?

Binter (Jože, čevljar, ki Novice bere). Uniforme nimava.

Klančnik. Lepa garda to. (Gredo.)

Marenčič (Janez). Zima pa taka, da je ne pomnim podobne.

Kumer (France). Brez snega, meniš? Jaz jo. Takrat, ko so bili trije cesarji v Ljubljani. (Gresta.)

Majer (Matevž, volar, ki je bil tudi priča pri tisti oporoki, vrstniku-priči). Kaj? Papež da je bežal?

Čimžar (Valentin, kupec). Zato pa je cena židi poskočila. (Gresta.)

Majer (Polde). Ločanov ni veliko.

Majer (Janez). Svojega komisarja se boje. Podpise je dal pobirati za nemško kanclijo. (Samotnemu pivcu, ki sedi.) No, kovač! Ali ti ne greš.

Kovač (pikro). Je Majerjev dovolj. Ne grem.

Majer. Lep prijatelj si mu bil. (Gresta.)

Kovač (trmasto). Bil! Metka, še en polič! (Zvon se oglasi.)

Metka (natakarica, ob oknu). Duhovni že gredo. Osem jih je, štirje domači, štirje tuji.

Kovač. Polič vina, sem rekel.

Metka (se obrne). Oh, kovač, kovač! Kaj pa žena pa otroci? (Vzame posodo, da bi šla po vino.)

Mayer (Peter, za pogreb opravljen jo prestriže, šepeta sprva, nato polglasno, strogo). V moji hiši nima tvoj fant nič več iskati. Tatov ne maram. Verstanden? Hlapec naj bi bil pošten. Verstanden?

Metka (užaljeno). Ja wohl, Herr Mayer. (Odhiti zardela.)

Kovač (Mayerju). Tako se govori, Peter. (Mayer se ozre pomilovalno in zavestno na pivca, gre k vratom.)

Zebau (vstopi). Nein... so ein Zapfenstreich... Mein Kompliment, Herr Mayer!

M a y e r (odhajaje). Meine Hochachtung.
Z e b a u (se ogleda). Nja. (Šumi med zobmi melodijo »Ob sie wohl kommen wird«. Tedaj pa zabuči zunaj vihar zvonov. Kakor da ne šumi zemljanu iz kranjske matere nego svetcu. Angeli ženó bron, da poje, kakor še ni pel in ne bo pel nič več...)

M e t k a (z vinom, molči, vzame molče denar).

K o v a č (trpko). Baba! (Pije bolno. Saj je bolan. Že štiri dni ni bil doma, ni legel.)

Z e b a u (za Metko). Nja. (Poje.) Sah ein Knab' ein Röslein stehn... Ja, was ist los?

M e t k a (nejevoljno). Lassen Sie mich! Po slovensko govorite!

Z e b a u. Röslein wehrte sich und stach... Nja! Odkdaj pa? Ali je moči povedati kaj lepega po slovensko?

M e t k a. Pojdite se solit. (Stopi k oknu.)

Z e b a u. Half ihm doch kein Weh und Ach... Sie ist ja herzig, če je huda. (Se bliža dekletu.) Aber Metka, liebste Metka.

M e t k a (hladno). Kaj želite? (Gleda skozi okno, se pokriža, sklene roke.)

Z e b a u. Allerliebste Zelin.

M e t k a (se ozre). Kaj ste rekli?

Z e b a u (šepetaje). Ljubka si. Ti bi molila celo preden...

M e t k a (ga rahlo udari po ustnicah). Tiho! (On se skloni k njej in gleda skozi okno. Tam zunaj se je obudil šum korakov, samo korakov. Sicer je vse tiho. A koraki pojo kakor pljusek valov. Začela je teči reka in bo tekla, tekla, tekla...)

K o v a č (hrepeneče). Francé! (Bulji srepo predse.)

M e t k a. Glejte, garda ga nosi, študentje gredo za stražo.

Z e b a u. Steif, fürchterlich steif.

M e t k a. Gospod dekan si brišejo oči. Glejte, sorodniki.

Z e b a u. Nja... die Tanten und Verwandten, nur sein Liebchen darf nicht mit.

M e t k a (se mu nasmehne). Ali nimate nič srca?

Z e b a u. Za žive. Mrtvim ga ni treba.

M e t k a. Grd človek ste.

Z e b a u. To čujem prvokrat.

M e t k a (koketno). Ali ste zamerili?

Z e b a u. Pa kako! (Ji položi roko krog pasu, šepete, da prija dekletu in se smeje.)

K o v a č (jezno). Molita!

Z e b a u. Was? Was will er?

M e t k a. Menite se zanj! Pijan je. (Čez trenutek.) Pojdimo v sobo za gospode.

Z e b a u. Srčno rad. (Gre z deklico, ki je odslej vidna le kadar streže.)

K o v a č (še tegobneje). Francé! (Nasloni glavo na mizo.)

P u h a r (Polde, vrvar, vstopi. Ko odpre vrata, sune v sobo še nekaj šuma zadnjih korakov v sprevedu). Bog daj! (Vidi kovača, prisede.) No, kovač, kaj pa ti?

K o v a č (dvigne glavo, blodno). Polde, vrvar. (Molči.) Pij!

P u h a r. Bom pa! Na tvoje zdravje, kovač. (Pije.) V cerkev sem hotel, pa je taka gneča, da se ne preriješ notri. Časte ga pa, časte.

K o v a č. Jokali naj bi.

P u h a r. Saj jočejo. Verjemi ali pa ne, še meni je šlo na solze.

K o v a č. Toči si pa pij.

P u h a r. Bom pa, kovač, če plačaš. Gneča pa zares taka...

K o v a č. Ali je težko umiral?

P u h a r (ki je pil, osuplo). Kako vprašaj! Prijetno menda ni, si lahko misliš. Naj ga vzdignejo, je zaklical, da ga hoče zadušiti.

K o v a č. Zadušiti?

P u h a r. Zadušiti. Samo še to je povedal.

K o v a č. Hudič! (Vrže vina vase.)

P u h a r. I, kaj pa je? Pij no po pameti.

K o v a č. Zadušiti... (Odločno.) Grem za njim! (Vstane.)

P u h a r. Čakaj no! Zdaj je maša. Pojdeva, ko mu zazvone bilje. V cerkev se ne prerineš.

K o v a č (omahne nazaj na stol). Pa zadušilo...

P u h a r. Vodenica pač. Sree vtone.

K o v a č (olajšano). Vtone. (Glava mu zopet omahne na mizo.)

P u h a r (prizanesljivo). Nak, kovač. Pijem že, za pogrebom s teboj pa danes ne pojdem. (Si toči, pije.) Nič ne rečem, kovač, a nekam neroden si.

K o v a č (topo, z glavo na mizi). Ves proč sem.

P u h a r. Eh, kaj boš —

K o v a č (dvigne glavo, bulji dolgo, nato skrivnostno). Ali veš?

P u h a r. Kaj pa, kovač?

K o v a č. Da se je hotel obesiti.
P u h a r. Seveda vem.
K o v a č. Jaz sem pa videl. Gledal sem.
P u h a r. Nu. Zavidam ti ne. Si ga hitel snemat.
K o v a č. Nisem.
P u h a r. Vseh muh si poln, kovač. Če se le ne zmišljaš.
K o v a č. Ne zmišljam se. Glej! Kakor vidim zdaj tebe, tako sem ga gledal. Glavo sem imel na mizi, a dremal nisem. On pa vstane, pokima, zagodrnja in misli, da spim in da je sam, pa zategne ovratnico, primakne stol k vratom, zleze nanj, se obesi in sune z nogo... Jaz gledam, čakam, molčim. Slišim, da hrope v zanki, gledam, čakam. Obvisel bi bil, pa je baba prišla iz kuhinje.
P u h a r. Res si muhast, kovač. Kako si mogel, da mu nisi priskočil!
K o v a č. Kaj vem, kako! Nisem mogel, pa je.
P u h a r. Pa ti zdaj to iz glave ne gre?
K o v a č. Ne gre. (Bolno.) Zato sem rekel, da moram za njim. (Vstane.)
P u h a r. Strpi se, ne! Saj sem že povedal, da se v cerkev ne preriješ.
K o v a č. Ne v cerkev. Za njim! Štiri mesece je ležal, nisem šel, da bi se zgovorila. Zdaj je prav zadnji čas. Grem! (Hoče iti.)
P u h a r. Sitnež, kam le siliš. Poslušaj me. Za eno črno mašo daj, pa bo. In za rajnega se le nič ne boj. Ni mu nobene sile več. Dobra na svetu ni skusil veliko. Ni znal.
K o v a č (sede zopet). To mi povej, če kaj ve, zdaj, ko je tam.
P u h a r. Kaj pa naj ve?
K o v a č. No tisto! Da sem ga takrat gledal.
P u h a r. Bog se te usmili. Kako naj ti jaz to povem?
K o v a č (vstane zopet). Pa deš, da mi ni treba za njim. Saj moram!
P u h a r (odločno). Pa prav nikamor ne pojdeš, kovač. (Ga potisne na stol.) Pijan si, da se komaj pokonci držiš. Le odkdaj popijaš spet tako neumno. Njega ni več, da bi dejal, da te speljuje.
K o v a č (ubito). Zdaj vidiš, Francé, kako je. (Joče iz žalosti in pijanosti.) Francé! (Nasloni glavo na mizo.)

P u h a r. Zaspi, kovač, to bo res še najbolje. (Zvonovi.) Kaj? Pa ni že minilo? (Stopi k oknu.) Bogve, da je. (Gleda skozi okno.)

Z e b a u (neviden). Nja. Der Zapfenstreich geht von neuem an.

K o v a č (blodno). Francé! (Reka, ki je bila prej začela teči in onemela v cerkvi za kratek čas, se zbuja v nov šum. Tiho, gubeč se v tem valovanju glasov, je odprl zopet nekdo vrata, vstopil. Gre bliže, rahlo upognjen, podrsavajoč z levo nogo, znan — neznan, domač in tuj. Kovač dvigne glavo, strmi z motnimi očmi.) Francé! (Premor.) Ali naj pridem, povej!

O n (mehko, tegobno). Kam pa, kovač?

K o v a č (strmi). Si! (Molk.) Pa ne veš, kam? (Molk.) Zato nisi. Romar!

P u h a r (pri oknu, oduševljeno). Garda, študentje, osem duhovnov, on; venci, trobojnice, prapori... (Se ozre.) Bog daj! (Pokima došlecu dobrodušno, ne da bi se kaj posebno menil zanj.) Odkod?

O n. Iz cerkve, vrvar.

P u h a r (se zasmije). Iz cerkve. To je pa rajža za eno žejo, v Kranju iz cerkve k Petrečku. (Se zopet zagleda skozi okno.)

K o v a č (negotovo, nejevoljno). Romar. Pij!

O n. Bom pa, kovač. (Spremenjeno.) Na tvoje zdravje, za slovo. (Pije.)

K o v a č (jezno). Kaj pačiš Franceta v glasu! Ali si ga kdaj slišal govoriti?

O n. Vsak dan, kovač, in kakor slišim tebe.

K o v a č. Posnémaš ga slabo. Imel je svojo besedo.

O n. Imel. Včasih, kadar je bil rahlo tegoben, ali mu ni hahljala beseda iz globočine, kakor da veje jesenski polnočni veter skozi glogovo grmičevje? Ali mu ni?

K o v a č (prikima). Kadar je bil tegoben.

O n. Včasih pa, kovač, ali ti ni bilo, kakor da ne govori, kakor da bere iz težke, stare knjige in prerokuje?

K o v a č (vneto). Večkrat, ne samo enkrat.

O n (vzdihne). Pa si ga gotovo slišal še drugače govoriti. Včasih, ko ni govoril kakor on sam, temveč kakor neki drugi —

K o v a č. Ko je kvantal, meniš.

O n. Ko je golčal iz najtežje tegobe, kovač! Tako kakor takrat, preden je za

vrata stopil in primaknil stol. Takrat ti je povedal.

K o v a č. Kaj neki mi je povedal, da ti veš?

O n. Vem. T i a l i o n, je dejal. Lej, prav to-le žalostno kvanto je zinil. T i a l i o n. Pa ni govoril iz svojega. Tisti drugi je golčal iz njega, tisti bolni, zavistni...

K o v a č. On ve in je vedel, kako. Jaz vem svoje, pa mi miru ne da.

O n (spremenjeno). Kaj pa ti ne da miru, kovač?

K o v a č. Ti njega, bom še jaz tebe pačil. (Spremenjeno.) Kaj da mi miru ne da? Tisto takrat! Gledal sem, čakal in molčal. Hropel je, obvisel bi bil. Pa sem se tajil do konca. In da izveš zakaj! Iz sebe ne, iz tistega bolnega in zavistnega, iz hudiča prekletega, da nisem skočil snemat, in zato tudi mene nihče snel ne bo.

O n (dobro). Kovač! Njega ni bolelo. Ni vedel, da ne spiš.

K o v a č. Pa ve zdaj, ko je tam. In zgovorila se tudi nisva, preden je šel.

O n. Saj sta se.

K o v a č. Kdaj neki pa?

O n. Takrat po tisti strašni kvanti, da ali ti ali on. Ko je že na stolu stal.

K o v a č. Nekaj je res godrnjal, bogvedi kaj.

O n. Povedal ti je. Zgovoril se je po pravici.

K o v a č (nejeverno). Romar! Za pi-jačo se prilizuješ.

O n. Verjemi, kovač! Od besede do besede bom ponovil, ker nisi takrat slišal. Boš čul in verjel. Saj ni nobeno razodetje, saj je prav vsakdanje. In večkrat ti je že prej podobno povedal, če je bil trezen. Pa takrat, ko je bil trezen, kovač, ga nisi rad slišal.

K o v a č. Ne čakaj. Če kaj veš, povej!

O n. Bom povedal, kovač. (Tegobno, a vse jasneje.) Takrat je zlezel na stol. Pa je videl, da je zanj vse minilo in je še enkrat nazaj pogledal. Tedaj mu ni bilo prav ničesar žal, le zadnjega. In je obžaloval. Tedaj je rekel, kar je rekel. (Glas mu hahlja iz globočine kakor da veje polnočni veter skozi golo glogovo grmičevje.) K o v a č, je rekel, t i n e g o v o r i o v r v i! T i p o j d i d o m o v i n s e p r e s p i i n m i s l i n a s v o j e

o t r o k e. I n č e t i b o š e h u j e, p i j, a m i s l i n a o t r o k e, k o v a č. Tako je rekel, kovač, potem je zdrknil v zanko na kljuki...

K o v a č. Romar! Če mi je to svetoval, zakaj pa sam na svoje ni mislil!

O n. Kovač! Vprašal te bom nekaj. Ali si kdaj dvomil, da so tvoji otroci res tvoji?

K o v a č (burno). Čigavi neki pa? Ali so pankrti?

O n (medlo veselo). Vidiš. Še tebe boli.

K o v a č. Ne! Tistega pač, ki pankrte ima.

O n (vzdihne). Vendar, kovač! Že beseda boli, že beseda sama.

K o v a č (vihravo). Boš zinil, da je Francéta tudi, pa še ko je kvantal?

O n. Bom zinil takisto. Iz žalostne besede je bil strupen.

K o v a č. Kaj neki! Kvanta je kvanta. Kaj neki ti veš o tem.

O n. Vem!

K o v a č. Hočeš reči, da bi znal kvantati? Tako kot Francé?

O n. Bi znal, kovač!

K o v a č. Kot Francé! (Se zasmeje.) Romar! Poskusi! (Pokaže na gosposko sobo.) Lej tam notri je Korl s kelnarico. Francé je o njima že svojo povedal. Povej še ti svojo. Posekal ga ne boš in ponovil še manj. Ne moreš. Le on in jaz sva čula. Poskusi! (Navaja.) Je bógat in mlad...

O n. Ni lepo, kovač! A da boš verjel in pojdeš nato potolažen domov in boš mislil na svoje otroke, kovač, na svoje otroke —

K o v a č. Kvantaj in ne pridiguj! Je bógat in mlad...

O n. Kvantam! (Govori kakor da ni on, da je nekdo drugi, neki žolčljivi, bolni, zavistni.) J e b ó g a t i n m l a d i n š e ž l a h t n i Z e b a u — B o v e n d a r z a h l a p c e m p r i k e l n a r c i... Ali je tako, kovač?

K o v a č (strmi začudeno). Ti? Ti sam?

O n. Jaz, kovač! (Vzame vino.) Na tvoje zdravje; in da sva se zgovorila. (Pije.)

K o v a č (goreče). Ti, Ti, Ti!

O n (dobro). Ko tebi ni dalo priti po slovo, glej, pa da sem moral priti jaz. Zbogom, kovač! (Gre kot je prišel, rahlo upognjen, podrsavajoč z levo nogo.)

K o v a č (hrepeneče). Počakaj me!
(Vstane.)

P u h a r (od okna). Saj še ne grem,
kovač.

K o v a č. Ne ti! On!

P u h a r. Kdo pa?

K o v a č. Francé. (Se sesede za mizo.
Se mu joče in smeje obenem.)

Z e b a u (viden z Metko pod pazduho).
Abgemacht, Schatz?

M e t k a. Nun ja —

Z e b a u. Ob enajstih... Aber be-
stimmt! (Zunaj šum stopinj, šum reke,
ki je začela teči in bo tekla, tekla, tekla.
V tem šumu zvenijo besede pojčih du-
hovnikov ne kot psalm, kot glupa vsak-
danjost kupčijskih pogovorov na tržni
dan.)

SERENADA.

TINE DEBELJAK.

1.

Bel mlin, bela noč,
čez klance streh se mesec lije,
slapovi prek jezá grmé —
pojem ti podoknice,
o ljubljena!

Ne slišiš mojega srca?

Deró slapovi, o deró
in padajo in jočejo
v luči okna tvojega —
dero slapovi, o dero
čez jez srca mojega,
o ljubljena!

Ne slišiš mojega srca?

2.

Ne vidim zvezd.
Kot za roko se vodim
za očmi tvojimi —
draga, o daj se mi
videti v njih!

Odgrni zaveso
pred mojo bolestjo,
okno z rožami —
draga, privzdigni
moj težki vzdih!

V bol se lové mi
ure iz stolpa,
iz stolpa kot večnosti —
draga, da slišiš
moj nemi jok:

Težkó je živeti,
v Bogu živeti —
ti daj mi moči!
O draga, v tebi
svetost je otrok,

razodetje Življenja,
ki grehe odvzema!...
— Naslonil srce sem
na bele zidove...
Zvezde sijó nad obema...

PESMI JE PEL.

JANEZ JALEN.

Božič in veliko noč in vse svete z ver-
nimi dušami preživlja Breznica komaj
kaj drugače kakor drugod. Božič v
mrazu pri peči, veliko noč v pomladni luni
s piruhi, vse svete z vernimi dušami v
migljajočih lučih na grobeh. Kres prisveti
petnajst sto dušam v nove, srebrne, zlate
in biserne maše, v svetega Ještína, ko so
jim novo cerkev posvetili, kjer joka v
glavnem oltarju Šubičeva Dolorosa, ki jo
na nedeljo sedmerih žalosti veselo godu-
jejo; in tako praznujejo, dokler na Kleme-
novo nedeljo na Rodinah pri stari farni
cerkvi sveti Miklavž ne nakupi miklav-
ževine. In kadar do jubilejev prištejejo,
jih praznujejo od kresa do svetega Kle-
mena, in če svojim imenitnim spomine
vzidavajo, jih tudi od kresa do Klemena.

Zvonovi in streli in židane rute in fantje
v črnih oblekah in mlaji ne ločijo teh
praznikov od drugih. A med napise že
zaide včasih tak, da bi ga v nobeno drugo
zemljo ne mogel vsaditi kakor samo od
vrha Stola do srede Save izza Most do
Straže pod Svetim Petrom.

Tedaj je vselej slovesna pridiga. In
samo v brezniška tla sejejo pridige teh
praznikov. Če odleti zrno čez mejo, pade
poleg potov ali na skalna tla ali med trnje.
Še na brezniški njivi je mnogo semena po-
hujenega in ga ptice pozobljejo; nekaj
ga vzkali, zvene in usahne; kar ga zaide
med trnje, se v rasti zaduši.